

ÚVODEM	9
1 VÝZKUM KVALITNÍ ŠKOLA: KONCEPCE A METODIKA PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	11
1.1 Teoretická východiska – učitel jako tvůrce kurikula	12
1.2 Stav poznání – co vypovídají výzkumy o učitelích v procesech kurikulární reformy	14
1.3 Cíle a otázky pro případové studie	16
1.4 Pojetí a metodika případových studií	19
1.4.1 Významová analýza záznamu z rozhovoru – mezi jazykem teorie a jazykem praxe	21
1.4.2 Obsahová analýza ŠVP – zpracování cílů a obsahu v kurikulu	26
1.4.3 Obsahová analýza záznamu z druhého rozhovoru – funkce kurikula a faktory ovlivňující jeho tvorbu	27
1.5 Shrnutí	29
2 PŘÍPADOVÉ STUDIE: PORTÉRY TVORBY KURIKULA	31
A. Případová studie: Český jazyk a literatura, či Český jazyk nebo literatura?	32
1 Teoretická východiska – vymezení problému	32
1.1 Cíle a obsah výuky českého jazyka a literatury	36
1.2 Kategoriální systémy pro analýzy v rámci případové studie	38
2 Výzkumná data – analýzy a výsledky	40
2.1 Základní popis případu	40
2.2 Jazyk teorie a jazyk praxe: významová analýza prvního rozhovoru	40
2.2.1 Cíle a obsah výuky českého jazyka a literatury v pojetí učitele	41
2.2.2 Mezi jazykem teorie a jazykem praxe – závěry	45
2.3 Cíle a obsah výuky českého jazyka a literatury v ŠVP: obsahová analýza dokumentu	46
2.3.1 Výstupy předmětu český jazyk a literatura v ŠVP	46
2.3.2 Korespondence cílů a obsahu	47
2.3.3 Cíl výuky českého jazyka a literatury na gymnáziích	48
2.3.4 Struktura učiva	48
2.4 Funkce ŠVP a faktory ovlivňující jeho tvorbu: obsahová analýza druhého rozhovoru	49
3 Shrnutí, diskuze a závěry	52
B. Případová studie: Výuka anglického jazyka a kurikulární reforma – staronové otázky?	54
BA. Případová studie: Společný evropský referenční rámec pro jazyky, Rámcový vzdělávací program pro gymnázia nebo učebnice?	54
1 Teoretická východiska – Vymezení problému	54
1.1 Cíle a obsah výuky cizího (anglického) jazyka	54
1.1.1 Komunikační kompetence	56
1.1.2 Interkulturní kompetence	58
1.2 Kategoriální systém pro analýzy v rámci případových studií	59

2	Výzkumná data - analýzy a výsledky	60
2.1	Základní popis případu	60
2.2	Jazyk teorie a jazyk praxe: významová analýza prvního rozhovoru	60
2.2.1	Cíle a obsah výuky anglického jazyka v pojetí učitele	61
2.2.2	Mezi jazykem teorie a jazykem praxe	66
2.3	Cíle a obsah výuky anglického jazyka v ŠVP: obsahová analýza dokumentu	67
2.3.1	Očekávané výstupy výuky anglického jazyka v ŠVP	67
2.3.2	Korespondence cílů a obsahu	68
2.3.3	Cíl výuky anglického jazyka na gymnáziích	69
2.3.4	Strukturace učiva	70
2.3.5	ŠVP a tematický plán	70
2.4	Funkce ŠVP a faktory ovlivňující jeho tvorbu: obsahová analýza druhého rozhovoru	71
2.4.1	Zpracování cílů a strukturace obsahu v ŠVP	71
2.4.2	Funkce ŠVP v rovině práce s cíli a obsahy	73
2.4.3	Funkce ŠVP v rovině plánování a řízení	75
2.4.4	Faktory ovlivňující procesy implementace kurikula	76
3	Shrnutí, diskuze a závěry	77
BB.	Případová studie: Kudy ke komunikační kompetenci	79
1	Teoretická východiska - vymezení problému	79
2	Výzkumná data - analýzy a výsledky	79
2.1	Základní popis případu	79
2.2	Jazyk teorie a jazyk praxe: významová analýza prvního rozhovoru	79
2.2.1	Cíle a obsah výuky anglického jazyka v pojetí učitele	80
2.2.2	Mezi jazykem teorie a jazykem praxe	86
2.3	Cíle a obsah výuky anglického jazyka v ŠVP: obsahová analýza dokumentu	86
2.3.1	Očekávané výstupy výuky anglického jazyka v ŠVP	86
2.3.2	Korespondence cílů a obsahu	87
2.3.3	Cíl výuky anglického jazyka na gymnáziích	88
2.3.4	Strukturace učiva	89
2.4	Funkce ŠVP a faktory ovlivňující jeho tvorbu: obsahová analýza druhého rozhovoru	89
2.4.1	Zpracování cílů a strukturace obsahu v ŠVP	90
2.4.2	Funkce ŠVP v rovině práce s cíli a obsahy	92
2.4.3	Funkce ŠVP v rovině plánování a řízení	93
2.4.4	Faktory ovlivňující procesy implementace kurikula	94
3	Shrnutí, diskuze a závěry	96
C.	Případová studie: Matematika jako prostředek rozvoje matematické gramotnosti	99
1	Teoretická východiska - vymezení problému	99
1.1	Cíle a obsah výuky matematiky	99
1.1.1	Matematická gramotnost	99
1.2	Kategoriální systém pro analýzy v rámci případové studie	100

2	Výzkumná data - analýzy a výsledky	102
2.1	Základní popis případu	102
2.2	Jazyk teorie a jazyk praxe: významová analýza prvního rozhovoru	102
2.2.1	Cíle a obsah výuky matematiky v pojetí učitele	102
2.2.2	Mezi jazykem teorie a jazykem praxe	105
2.3	Cíle a obsah výuky matematiky v ŠVP: obsahová analýza dokumentu	105
2.3.1	Matematická gramotnost v ŠVP	105
2.3.1	Očekávané výstupy výuky matematiky v ŠVP	106
2.3.2	Korespondence cílů a obsahu	107
2.3.3	Cíl výuky matematiky na gymnáziích	109
2.3.4	Strukturace učiva	109
2.4	Funkce ŠVP a faktory ovlivňující jeho tvorbu: obsahová analýza druhého rozhovoru	110
2.4.1	Zpracování cílů a strukturace obsahu v ŠVP	110
2.4.2	Funkce ŠVP v rovině práce s cíli a obsahy	111
2.4.3	Funkce ŠVP v rovině plánování a řízení	111
2.4.4	Faktory ovlivňující tvorbu ŠVP a jeho funkce	112
3	Shrnutí, diskuze, závěry	113
D.	Případová studie: Chemie v kontextu přírodovědného vzdělávání	115
1	Teoretická východiska - vymezení problému	115
1.1	Cíle a obsah přírodovědného vzdělávání	115
1.1.1	Přírodovědné znalosti a pojmy	116
1.1.2	Přírodovědné dovednosti	117
1.1.3	Situace a kontext: oblasti aplikace přírodovědných znalostí a dovedností	117
1.1.4	Proměny cílů a obsahu přírodovědného vzdělávání	118
1.2	Kategoriální systém pro analýzy v rámci případové studie	119
2	Výzkumná data - analýzy a výsledky	120
2.1	Základní popis případu	120
2.2	Jazyk teorie a jazyk praxe: významová analýza prvního rozhovoru	121
2.2.1	Cíle a obsah výuky chemie v pojetí učitele	121
2.2.2	Mezi jazykem teorie a jazykem praxe	128
2.3	Cíle a obsah výuky chemie v ŠVP: obsahová analýza dokumentu	128
2.3.1	Přírodovědná gramotnost v ŠVP	129
2.3.2	Korespondence očekávaných výstupů a učiva	131
2.3.3	Korespondence očekávaných výstupů a cílů přírodovědné gramotnosti	132
2.3.4	Strukturace učiva	134
2.4	Funkce ŠVP a faktory ovlivňující jeho tvorbu: obsahová analýza druhého rozhovoru	135
2.4.1	Zpracování cílů a strukturace obsahu v ŠVP	135
2.4.2	Funkce ŠVP v rovině práce s cíli a obsahy	137
2.4.3	Funkce ŠVP v rovině plánování a řízení	140
2.4.4	Faktory ovlivňující tvorbu ŠVP a jeho funkce	141
3	Shrnutí, diskuze, závěry	141

E.	Případová studie: Zeměpis: Člověk a příroda anebo Člověk a společnost?	145
1	Teoretická východiska - vymezení problému	145
1.1	Vývoj cílů a obsahů výuky zeměpisu (geografie)	145
1.2	Cíle a obsah výuky geografie v RVP G	149
1.3	Kategoriální systém pro analýzy v rámci případové studie	152
2	Výzkumná data - analýzy a výsledky	153
2.1	Základní popis případu	154
2.2	Jazyk teorie a jazyk praxe: významová analýza prvního rozhovoru	154
2.2.1	Cíle a obsah výuky geografie v pojetí učitele	154
2.2.2	Mezi jazykem teorie a jazykem praxe	161
2.3	Cíle a obsah výuky geografie v ŠVP: obsahová analýza dokumentu	162
2.3.1	Geografické myšlení v ŠVP	163
2.3.2	Korespondence očekávaných výstupů a učiva	164
2.3.3	Korespondence očekávaných výstupů v ŠVP vzhledem k utváření a rozvíjení geografického myšlení	165
2.3.4	Strukturace učiva	166
2.4	Funkce ŠVP a faktory ovlivňující jeho tvorbu: obsahová analýza druhého rozhovoru	167
2.4.1	Zpracování cílů a strukturace obsahu v ŠVP	168
2.4.2	Funkce ŠVP v rovině práce s cíli a obsahy a v rovině plánování a řízení	171
2.4.3	Faktory ovlivňující tvorbu ŠVP a jeho funkce	172
3	Shrnutí, diskuze a závěry	173
F.	Případová studie: Pohledy na kurikulum tělesné výchovy - aneb co je cílem současné tělesné výchovy?	175
1	Teoretická východiska - vymezení problému	175
1.1	Pohled na vývoj koncepce tělesné výchovy	175
1.2	Cíle a obsah (výuky) tělesné výchovy	179
1.3	Kategoriální systém pro analýzy v rámci případové studie	184
2	Výzkumná data - analýzy a výsledky	186
2.1	Základní popis případu	186
2.2	Jazyk teorie a jazyk praxe: významová analýza prvního rozhovoru	186
2.2.1	Cíle a obsah výuky tělesné výchovy v pojetí učitele	186
2.2.2	Mezi jazykem teorie a jazykem praxe	191
2.3	Cíle a obsah výuky tělesné výchovy v ŠVP: obsahová analýza dokumentu	192
2.3.1	Očekávané výstupy výuky tělesné výchovy v ŠVP	192
2.3.2	Korespondence očekávaných výstupů a učiva	193
2.3.3	Korespondence očekávaných výstupů a cílů tělesné výchovy	194
2.3.4	Strukturace učiva	195
2.4	Funkce ŠVP a faktory ovlivňující jeho tvorbu: obsahová analýza druhého rozhovoru	196
2.4.1	Zpracování cílů a strukturace obsahu v ŠVP	196
2.4.2	Funkce ŠVP v rovině práce s cíli a obsahy	197
2.4.3	Funkce ŠVP v rovině plánování a řízení	197
2.4.4	Faktory ovlivňující tvorbu ŠVP a jeho funkce	198
3	Shrnutí, diskuze, závěry	199

G.	Případové studie: Výtvarná výchova a kurikulární reforma - změna, nebo pokračování tradice oboru?	202
1	Teoretická východiska - vymezení problému	202
1.1	Cíle a obsah výuky ve výtvarné výchově	202
1.1.1	Historický vývoj pojetí cílů a obsahu ve výtvarné výchově	203
1.1.2	Cíle a struktura obsahu v oboru Výtvarná výchova RVP G	207
1.2	Kategoriální systém pro analýzy v rámci případové studie	209
2	Výzkumná data - analýzy a výsledky	212
2.1	Kontext případových studií: o učitelově pojetí kurikula ve výtvarné výchově	212
2.2	Základní popis případů	213
2.3	Jazyk teorie a jazyk praxe: významová analýza prvního rozhovoru	215
2.3.1	Cíle a obsah výuky výtvarné výchovy v pojetí učitele	215
2.3.2	Mezi jazykem teorie a jazykem praxe	226
2.4	Cíle a obsah výuky výtvarné výchovy v ŠVP: obsahová analýza dokumentů	227
2.4.1	Oborové kompetence v ŠVP	227
2.4.2	Korespondence očekávaných výstupů a učiva	229
2.4.3	Korespondence očekávaných výstupů z ŠVP a RVP G	231
2.4.4	Strukturace obsahu	232
2.5	Funkce ŠVP a faktory ovlivňující jeho tvorbu: obsahová analýza druhého rozhovoru	232
2.5.1	Zpracování cílů a strukturace obsahu v ŠVP	233
2.5.2	Funkce ŠVP v rovině práce s cíli a obsahy	234
2.5.3	Funkce ŠVP v rovině plánování a řízení	237
2.5.4	Faktory ovlivňující procesy implementace kurikula	238
3	Shrnutí, diskuze a závěry	239
H.	Případová studie: Postavení etické výchovy v kurikulu	242
1	Teoretická východiska - vymezení problému	242
1.1	Cíle a obsah etické výchovy	244
1.1.1	Referenční rámec	247
1.2	Kategoriální systém pro analýzy v rámci případové studie	249
2	Výzkumná data - analýzy a výsledky	250
2.1	Základní popis případu	250
2.2	Jazyk teorie a jazyk praxe: významová analýza prvního rozhovoru	251
2.2.1	Cíle a obsahy oblastí etické výchovy v pojetí učitele	251
2.2.2	Mezi jazykem teorie a jazykem praxe	255
2.3	Cíle a obsah oblastí etické výchovy v ŠVP: obsahová analýza dokumentu	255
2.3.1	Očekávané výstupy výuky etické výchovy v ŠVP	256
2.3.2	Obsahová analýza: druhá část - průniky průřezových témat ve vzdělávacích oblastech	258
2.4	Funkce ŠVP a faktory ovlivňující jeho tvorbu: obsahová analýza druhého rozhovoru	261
2.4.1	Zpracování cílů a strukturace obsahu v ŠVP	262
2.4.2	Funkce ŠVP v rovině práce s cíli a obsahy	262
2.4.3	Funkce ŠVP v rovině plánování a řízení	263
2.4.4	Faktory ovlivňující procesy implementace kurikula	265
3	Shrnutí, diskuze a závěry	266

3	SHRNUTÍ, DISKUZE, ZÁVĚRY	269
3.1	Shrnutí výzkumných nálezů	270
3.2	Diskuze: Transdisciplinární pohled - společné aspekty oborových přístupů k tvorbě kurikula	276
3.3	Závěry a výhledy	281
	LITERATURA	285
	SUMMARY	295
	SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ	298
	O AUTORECH	300